

Slovenski Gospodar.

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravitelstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadna vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Domoljubne misli.

I. O nemških napisih se je zadnji čas na Slovenskem že mnogo govorilo in pisalo; kajti naši »Nemci« s svojimi nemškimi napisi pokazali svojo pravo iškerjotsko srce nasproti slovenskim trpinom, od kojih zuljev so odebeleli, in ni čuda, ako je naš narod na dnu srca užaljen. Vsemu temu pa je kriva prevzetnost naših nemčurjev od jedne strani, in pa popustljivost in nedoslednost mnogih naših rodoljubov od druge strani. Dočim se prvi na vso moč bojujejo nasproti naši narodnosti, jim Slovenci pridno nosijo denar v njih prodajalnice ali krčme, večjidel za ničevo blago ali ponarejeno vino in jih tako podpirajo zoper same sebe.

Besede sv. pisma, ki pravijo: »Ako te kdo udari na desno lice, ponudi mu levo!« niso na pravem mestu, ako mi kakorkoli podpiramo svoje sovražnike, dokler se ti bojujejo zoper naše brate in s tem tudi zoper nas. Na ta način povračevati hudo z dobrim, pravi se toliko, kakor svojemu sovražniku pomagati pobijati samega sebe in svojega brata. Kaj takega Bog od nas ne tirja, temveč to nam celo prepoveduje ljubezen do samega sebe. Mi smo dolžni povračevati svojim sovražnikom hudo z dobrim šele takrat, ko so oni od svoje hudobije odjenjali in se v resnici poboljšali. Kdor ne verjame, da naši rodoljubi v tem niso dosledni, ta naj le opazuje, kako se oni malo menijo za svoje somišelnike v mnogih slovenskih trgih in mestih, ker kupujejo rajši od svojih nasprotnikov. Od tod pa pride, da si mnogokrat celo rodoljubni prodajalci in obrtniki ne upajo na dan s slovenskimi napisi, ker dobro vedo, da bi jih vsled tega nezavedni Slovenci na migljaj zagriženih nemčurjev takoj zapustili, a slovenski rodoljubi pa bi nasprotno ne storili svoje dolžnosti.

Ako torej hočemo, da se bode skazovala našemu narodu in jeziku dolžna čast, tako moramo zapustiti dosedanjo krivo pot ter pomniti, kaj nam pravi pregovor: »Svoji k svojim«, in moramo tudi nezavedneže z dobrimi izgledi k temu napeljevati. Le po tem potu moremo prisiliti naše nasprotnike, da bodo morali uvaževati nas in našo narodnost. Toda, ako hočemo biti dosledni, še se ne smemo zadovoljiti samo s slovenskimi napisi, temveč moramo terjati tudi pošteno blago po primernih cenah; česar naši slovenski »Nemci« pač niso vajeni. Ako bi Slovenci v tem smislu vstrajno postopali, napisi v tujih jezikih bi kmalu izginili kakor kafa in slovensko ljudstvo bi spoštovali celó nasprotniki.

Tukaj bi se utegnil kdo izgovarjati, češ, da je primoran hoditi kupovat k nasprotnikom, ker na mnogih krajih ni niti prodajalnice in ne krčme, katera bi bila v rokah slovenskega rodoljuba. Toda kjer ni slovenskih prodajalnic in drugih potrebnih zavodov, tam si jih je treba priskrbeti; to je sveta dolžnost zavednih

Slovencev in rodoljubov, ako je tem v resnici volja braniti svoj narod. Ako je mogoče, da si naši rojaki v daljni Ameriki osnujejo take in jednake zavode, zakaj bi to ne bilo mogoče v naši domovini, v kateri imamo vsaj pravico živeti in ne samo trpeti!

Naši slovenski trgovci, krčmarji in sploh obrtniki pa naj skrbijo, da bodo Slovenci radi k njim zahajali. Naj v slovenske liste ali koledarje dajo oznanila, da bodo kmečki ljudje vedeli, kje se to in ono dobi. Naj pa naši trgovci, krčmarji in obrtniki skrbijo, da bodo vsikdar postregli z dobrim blagom po nizki ceni. Na tak način se nihče ne bode mogel izgovarjati, ako se mu priporoča načelo: »Svoji k svojim!« Držimo se zvesto tega načela, ljubi Slovenci, potem bomo na lastnih tleh imeli manj nasprotnikov in vlada nam bode veliko bolj prijazna!

L. iz Č.

Zahteva malih obrtnikov.

Nova obrtna postava o izvrševanju raznih izdelkov je pred nekaj časom izšla. Po tej postavi se nikdo ne sme baviti z izdelki in podvzeti kupčije, katere ne razume. Dobro je sicer okrenjeno; ali s tem ni pomagano ljudstvu nižjega stanu; kajti če pogledamo veletržce razne baže, povsod vidimo, da se nahajajo po njih prodajalnicah razven družega blaga, tudi druge vrste izdelki, katere omenjeni kupčevalci ne razumejo izdelovati. V popolnost te točke naj bi se vpejla prepoved takim veletržcem, da ne smejo prodajati izdelkov, katerih sami ne izdelujejo in izdelovati ne razumejo.

In kakšna je za male obrtnike dandanes plača? Beraška, uboga! Gotovo, ljudje se množijo in tudi obrtnikov je vedno več — vsak se sme ženiti in revščino množiti, in kdor je v takem položaju, vzemimo krojača, ki ima sebe in pol dvanajstotice otrok oskrbeti, — on mora delati za veletržce po kakoršni koli ceni, ako hoče, da mu družina v nja prisotnosti od glada konca ne vzame. Veletržci pa prodajajo to izdelano blago po taki ceni, da kupčevalec male vrste, ako svojo blago na sejem postavi, še toliko ne skupi, kolikor ima izdatkov. Taka se godi krojačem, črevljarjem in drugim obrtnikom, ki enako blago izdelujejo sami.

Pa ne samo veletržci, ampak tudi krošnjarji izpodkopavajo obrtniku življenje; kajti krošnjarju, ki kupčuje z drobnino, dovoljeno je prodajati tudi razne izdelke, katere bi krojač, črevljar, usnar, kovač in enak obrtnik sam lahko prodal. Ali ni po tem takem rokodelcu zavržen, vprašamo, ali more živeti? Nikakor ne, — ponuja se mu pa poguba in uničenost — kajti brez dvoma se bliža popolni propad obrtniku. Kdor ne verjame, naj

se pri enakih obrtnikih prepriča, potem bode zamogel podpirati našo prošnjo, katero polagamo našim vrlim poslancem in slavnemu ministerstvu v spremembo.

Ta sprememba ne bode v prid samo slovenskim obrtnikom, ampak vsakemu obrtniku, naj je te ali one govornice; kajti revnih obrtnikov različne stroke in različnih mislij je dovolj in njih zahteve strinjajo se z našimi, vsi pa prosimo za zboljšanje svojega slabega stanja in — rešitve.

Mali obrtniki.

Cerkvene zadeve.

Prelat Fran Kosar.

(Dalje.)

Kosar pa ni bil spiritual kar za duhovno semenišče, nego tudi čestokrat za duhovnike po škofiji. Koliko duhovnikov obrnilo se je v njegovi izbi, ki so prišli iskat dobrega sveta, ali tolažbe v svojih križih in težavah! Vsi so se vračali od njega lahkega srca in vedroga lica. Pa tudi tistim duhovnikom, ki so zašli več ali manj na krive poti, bil je dolgo let od škofijstva postavljeni očetovski vodnik in pokoritelj. In če je trebalo koga z ostro besedo zavrnuti, vedel je Kosar vselej v britko zdravilo namešati toliko sladke, bratovske ljubezni, da ga je spokornik lahko jemal, in mu je pokoro polajšal s tem, da se je čestokrat z njim zjokal nad njegovo pregreho.

Istotako imel je Kosar vedno pripravljenega duhovnega kruha za ljudstvo. Našel boš malo prižnice po škofiji, na katerih ni oznanjeval božje besede, dosti jih pa nahajaš, na katerih je nastopil po večkrat. Pri vsaki večji in posebni svečanosti radi so klicali duhovni pastirji pokojnika za pridigarja, in to ne samo v njegovi zdravi dobi, nego še tudi za stare njegove dni. Nečuvno je, da bi bil Kosar komu govor odrekel.

Stoletna skušnja uči, da so sv. misijoni najboljši pomoček zdramiti mlačne duše in prebuditi zastarane grešnike. Ker pa slovenskih misijonarjev ni bilo dobiti, postal je apostolski škof Slomšek sam misijonar, in si je iz svojih domačih duhovnikov izbral nekoliko najboljših govornikov, ki so mu pomagali buditi ljudstvo. Tako se je obhajalo več slovečih misijonov po škofiji, pri katerih nahajamo Kosarja vedno na strani škofovi. Pregledali smo njegove misijonske pridige, ki leže pred nami, in sodimo, da je škof najvažnejše govore in najtežje predmete Kosarju odrejal, in kakor je nekdanji egiptovski Jožef za svojega ljubega brata Benjamina pri mizi prihranil večji del, tako je tudi Slomšek svojemu ljubljencu Kosarju pri sv. misijonih odsojal največji delež. Njegova slovesna beseda udarjala je na trda srca poslušalcev, kakor Mojzesova čudovita palčica na skalo, in če se mu srce ni podalo na prvi hip, se mu pa drugibart ni moglo več ustavljati, nego prav gotovo ga je zmagal, in ni pred jenjal, dokler se ljudstvo ni topilo v solzah pokore; njegova vroča ljubezen otalila je slednjič najhujši led.

Cvet duhovnega življenja pa je izpolnjevanje evangeljskih svetov ali krščanska popolnost. Kdor se za duhovno življenje živo zanima, kakor sveta duša Kosarjeva, rad bi gledal v svojem vrtu tudi kaj tacega lepega cvetja. Zato je pokojnika vedno skrbelo, kako bi slovenskim mladeničem in tudi dekletom pripravil zavetje, kamor bi mogli zbežati pred zapeljivim svetom ter se vaditi krščanske popolnosti. Mladenči so bili sicer v tej zadevi vsaj nekoliko oskrbljeni, ker so bili po škofiji samostani oo. frančiškanov, kapucinov, lazaristov, kjer so mogli vstopiti, če so čutili v sebi poklic za redovno življenje. Na slabem, prav na slabem bila so pa

v tem oziru naša dekleta, katera bi se rada svetu odtegnila ter zavarovala za samostanskim zidom. Duhovni pastirji bili so časih res v veliki zadregi, kaj bi svetovali priprosti in ubogi deklici, katero je Bog klical v samostan. Na vsej slovenski strani namreč ni bilo družega ženskega samostana, kakor dotični v Ljubljani in v Celovcu, kjer pa uboge Slovenke navadno niso upale potrkati. Časih se je zgodilo, da je bila katera deklica sprijeta od usmiljenih sester v Gradcu, kamor pa so le redko Slovenke prihajale, že zavoljo tega ne, ker niso bile vešče nemškega jezika.

Ko se je torej Kosar podvzval, da ustanovi pripraven redovni zavod za naše priproste, pobožne deklice, bilo je to ogromno delo, ki prav znači junško njegovo srce. Da so rajni škof Jakob Maksimilijan radostno blagoslavljali njegovo podjetje, razume se samo ob sebi.

Kosar dolgo premišluje in moli, moli in premišluje, ker ne ve, kateri zavod bi utegnil najbolj služiti njegovim namenom. Pa tudi druge je vabil, da so ga podpirali s svojo molitvijo. Živo se namreč se spominjamo, kako je pri nas bogoslovcih iz prižnice vstrajno moledeval: »Ljubi gospodje, prosim, molite na moj namen; če dosežem reč, za katero se pogajam in pogajam, vam bom vedno hvaležen za vašo molitev.«

Kosarju se prikupi zlasti zavod šolskih sester v Gradcu, za katerega se slednjič tudi odloči. Računal je namreč, če uvede zavod šolskih sester, da so tako oskrbljene ne le dekleta nego tudi otroci, ker je to redovni poklic šolskih sester, da izgajajo otroke.

Stranke so se v kratkem porazumele. Častita mati graških sester obljubila je potrebne sestre in štiri dotičnih sester bilo je tudi voljnih preseliti se v Maribor, in graški škof dali so pogodbi svoj sveti križ. To je bil dan veselja za pokojnika. Ze drugo jutro pohvali svoje bogoslovce, rekoč: »Ljubi gospodje, ste že pridni; dobro ste molili, že je dal Bog tek vaši molitvi. Toda le še molite, treba se dosti blagoslova in torej tudi dosti molitve, ki naj privabi nebeške rose na moje podjetje.«

Zdaj trebalo je v Mariboru iskati dobrotnikov in dobrotnic za novi zavod. Šolske sestre naj bi prevzele pred vsem dekliško sirotišče katoliškega društva gospa v Mariboru. Tako njim je Kosar precej priskrbel nekaj dela, a tudi — jela. Pri tolikih opravkih zgodilo se je čestokrat, da je Kosar prepozno prihajal k obedu. Ravnatelj semenišča pa — kakor je prav in mora biti — bil je mož redü, in je torej Kosarja resno karal, rekši: »Kaj pa bode bogoslovci rekli, če se celo spiritual ne drži reda?« Kosar ukor ponižno in tiho sprejme; potem pa seže po tobačnico in jo ponuja gospodom omizja, in jim, kakor bi se nič ne bilo pripetilo, kaj novega ali tudi šaljivega pripoveduje. Ranjci bil je namreč uverjen, da bogoslovci dobro vedó, da njih spiritual ne moti redü, razven če ima glavo polno skrbi.

Jurij Purgaj †.

Preteklo leto je imela neizprosna smrt kruto košnjo med duhovniki naše škofije; zadnjega je pokosila dne 21. decembra. Bil je to župnik stoprški, č. g. J. Purgaj. Narodil se je pri Sv. Marjeti ob Pesnici dne 24. marca 1846; ni se torej imel popolnoma 49 let. Gimnazijske in bogoslovske nauke je dovršil v Mariboru in bil v mašnika posvečen dne 20. januarja 1875. Kaplanoval je na več mestih; veselega je malo doživel. Oboliel je ob Sveh svetnikih za influenco, iz katere se je polagoma izcimila pljučnica. Ščasoma mu je nekoliko odleglo; nadejali smo se že, da ozdravi; ali dne 19. dec. se povne nevarna bolezen; sedaj smo izgubili vse upanje. Z veliko pobožnostjo je prejel sv. zakramente in dva